

*Tuto knihu vydávám nejen proto, že ji mám rád,
ale také jako vděčnou vzpomínku
na překladatele, přítele a dobrého člověka
malíře Zdeňka Přibyla.*

Nakladatel

ὁ πλάσαζ ἠφάνισεν
ARISTOTELES.

1-9392
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
FILOZOFICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY
BRNO
2096-94

© Trigon, 1996

Translation © Zdeněk Přibyl

Illustrations © Michael Rittstein, 1996

ISBN 80-85320-85-1

I

„Gdototutaxmrdí,“ hádal pohoršený Gabriel. „To není možný, oni se jakživi nemejou. V novinách píšou, že v Paříži není ani jedenáct procent bytů s koupelnama, tak se nedivím, ale člověk se může mejt i bez toho. Ti všichni tady okolo si s tím asi moc práce nedaj. Jináč ale to přece není výběr největších špindírů Paříže. Nedá se předpokládat, že by lidi, co čekaj na Slavkovským nádraží, páchli hůř než lidi, co čekaj na nádraží Lyonským. Ale stejně je to strašnej puch.“

Gabriel vylovil z rukávu hedvábný kapesníček barvy fialové a ucpával si nos.

„Co to tu tak smrdí?“ pronesla hlasitě jakási tetka.

Nemyslela na sebe, když to říkala, nebyla egoistka, chtěla mluvit o parfému, co zaváněl od toho pána.

„To, matičko,“ odpověděl Gabriel, jenž nešel daleko pro odpověď, „to je Barbouze, parfém od Fiora.“

„To by nemělo bejt dovolený, takhle votravovat okolí,“ pokračovala tetka, jistá svým právem.

„Jestli dobře rozumím, matičko, tak si myslíš, že tvůj přirozenej pach připomíná růžovej keř. Tak to se mejlíš, matičko, to se mejlíš...“

„Slyšíš to?“ povídá tetka mrňousovi vedle, asi tomu, co měl právo lézt na ni legálně. „Slyšíš to, jak mě uráží to prase tlustý?“

Mrňous odhadoval Gabrielovy rozměry a řekl si, to je vazba, jenže ti hroznější jsou dycky dobrý, to nikdy nezneužívá svý síly, to by bylo vod nich zbabělý. A jak byl nabroušen, křikl si:

„Smrdíš – é – gorilo.“

Gabriel si povzdechl. Už zas použít násilí. Tahle povinnost ho otravovala. Od počátku člověčenstva

to nepřestalo. Ale, konečně, co musí být, musí být. Není to jeho, Gabrielova chyba, že to byli vždycky padavkové, co nasírali svět. Přece však dá ještě jednu možnost tomu hmyzovi:

„Opakuj to eštějednou.“

Trochu udiven, že silák odpovídá, malý muž si dal na čas, aby vykroužil následující odpověď:

„Eštějednou opakovat co?“

Mrňous nebyl nespokojen svou replikou. Jenže ta almara trvala na svém. Naklonila se k němu, aby vyřkla tuhle jednofázovou čtyřslabiku:

„Tocoskecal...“

Strízlík dostal strach. Teď měl ještě čas vykovat si nějaký slovní štít. První, na co přišel, bylo:

„Zaprvé vám nedovoluju mně tykat.“

„Prdlavko,“ nato Gabriel prostě.

Napřáhl ruku, jako by chtěl dát osloviteli po hubě. Ten se bez odporu poroučel na zem, lidem mezi nohy. Chybělo málo a dal se do breku. Naštěstí, hele, vlak vjíždí do nádraží, změna krajiny. Voňavý zástup zaměřuje své mnohonásobné pohledy k projíždějícím, kteří začínají defilovat, v čele muži obchodu se svými aktovkami a zdáním, že umějí cestovat lépe než ti druzí.

Gabriel hledí do dálky, ty budou asi až na konci, ženský, to je vždycky až na konci, ale ne, z proudu vybíhá žabka a oslovuje ho:

„Jásem Zazi, voco, že seš strejda Gabriel?“

„Správně, jsem to já,“ odpovídá Gabriel, dbaje na výslovnost, „ano, já jsem tvůj strejda.“

Děcko se baví. Gabriel, zdvořile se usmívaje, ji bere do náručí, zvedá ji do úrovně svých úst, líbá ji, ona líbá jeho, pak ji staví na zem.

„Ty ňáko voníš,“ dí dítě.

„Barbouze od Fiora,“ informuje obr.

„Kápněš mně trošku za ouška?“

„To je parfém pro muže.“

„Tak to vidíš,“ říká Jeanne Lalochérová, konečně přišla, „chtěl sis to vzít na starost, tady to máš.“

„To bude dobrý,“ na to Gabriel.

„Můžu ti věřit? Rozumíš, nechci, aby se nechala znásilnit celou rodinou.“

„Ale mamá, však dobře víš, žes posledně přišla akorát včas.“

„Každopádně,“ na to Jeanne, „nechci, aby se to opakovalo.“

„Můžeš být klidná,“ ujišťuje Gabriel.

„Dobře. Tak vás tu najdu pozítří u vlaku v šest hodin šedesát.“

„U odjezdu,“ zpřesňuje Gabriel.

„Natürlich,“ na to Jeanne, která druhdy žila v okupované zóně.

„A jinak, co tvá žena, v pořádku?“

„Ti děkuju. Nestavíš se u nás?“

„Nebudu mít čas.“

„To vona je dycky taková, když má šamstra,“ vysvětluje Zazi, „rodina, to pro ni neexistuje.“

„Nashle, miláčku. Nashle, Gaby.“

Mizí.

Zazi komentuje situaci:

„Toká.“

Gabriel krčí rameny. Neříká nic. Chápe se Zazina kufříku. Pak se projeví:

„Dese,“ praví.

A jak vyráží, odhazuje napravo i nalevo vše, co potká na své dráze.

Zazi klusá vzadu.

„Strejdo,“ křičí, „pojedeme metrem?“

„Ne.“

„Jaktožené?“

Zastavila se. Gabriel se zastavuje také, obrací se, odkládá kufřík a začíná vysvětlovat:

„Jasněžene. Dnes to není možný. Je stávka.“

„Je stávka?“

„Zcela určitě: je stávka. Metro, dopravní prostředek vysloveně pařížský, usnulo pod zemí, protože jeho zaměstnanci se štípacími kleštěmi zastavili veškerou činnost.“

„Ach ti rošťáci,“ zvolala Zazi, „ach ti ničemové. Tohle mně udělat! Mně!“

„To nedělají jenom tobě,“ poznamenává Gabriel, dokonale objektivní.

„Musíš se s tím vyrovnat,“ kázal Gabriel, jehož fráze někdy zaváněly tomismem lehce kantorským. [∇]

Handwritten signature
7

Pak, přecházeje do tónu osobního, dodal:

„Teď je třeba pohyb. Charles čeká.“

„Ach, tuhleťu já znám,“ rozkřikla se Zazi zuřivě, „to jsem už četla v pamětech generála Vermota.“

„Ba ne,“ pravil Gabriel, „ba ne. Charles je kámoš a má taxíka. Tak jsem ho pro nás najal, kvůli tý stávce, jeho taxíka. Rozumělas? Tak jdeme.“

Znovu se chopil jednou rukou kufříku a druhou odváděl Zazi.

Charles čekal opravdu, pročítaje v týdeníčku rubriku krvácejících srdcí. Hledal, už léta hledal nějakou prorostlou venuši, které by mohl věnovati dar pětáctyřicíti třešní svého jara. Jenže takové, co si takhle, v tomto plátku naříkaly, mu vždycky připadaly buď jako husy, nebo šeredy k pohledání. Čil stébła slámy v údolí nářků a v nejcitlivější panence objevoval krásu ve vší mohutnosti.

„Bryden, maličká,“ pozdravil Zazi, aniž se na ni podíval, ukládaje si pečlivě tiskovinu pod zadek.

„Ta má ránu, ta jeho kára,“ usoudila Zazi.

„Nastup,“ vyzval ji Gabriel, „a nebuď snob.“

„Doprdele snob,“ pronesla Zazi.

„Ta je srandovní, ta tvoje neteřička,“ soudil Charles, zatáhl za knoflík a roztočil svůj mlýn.

Lehkou, ale mocnou rukou vstrčil Gabriel Zazi do taxíka a usedá vedle ní.

Zazi protestuje:

„Dyť mě umačkáš,“ řve plna zuřivosti.

„To se dá čekat,“ poznamenává stručně Charles klidným hlasem.

Startuje.

Kousek jedou a Gabriel ukazuje krajinu velkolepým gestem.

„Ach, Paříž,“ pronáší povzbuzujícím tónem, „jaké to krásné město. No podívej se, není-li to krása.“

„Já na to kašlu,“ říká Zazi, „jediný, co jsem chtěla, bylo jezdit metrem.“

„Metrem!“ bečí Gabriel, „metrem!! Heleď, tamhle ho máš!!!“

A ukazuje prstem cosi ve vzduchu.

Zazi vraští obočí. Nevěří.

„Metro?“ opakuje. „Metro,“ dodává s opovržením, „metro je pod zemí, metro. No né...“

„Tohle,“ říká Gabriel, „je nadzemní.“

„Taktopak není metro.“

„Já ti to vysvětlím,“ na to Gabriel. „Někdy vyjede zpod země a pak se zas pod zem vrátí.“

„Tosoukecy.“

Gabriel se cítí bezmocný (gesto) a pak, snaže se změnit rozhovor, ukazuje znovu něco na jejich cestě.

„A támhle, heled, Panthéon!“

„Co všechno musí člověk přeslechnout,“ protestuje Charles, aniž by se obrátil.

Jel pomalu, aby si malička mohla prohlížet vzácnosti a navíc se poučit.

„Tak to snad není Panthéon?“

V jeho otázce je něco uštěpačného.

„Ne,“ prohlašuje Charles důrazně. „Ne, ne a ne. To není Panthéon.“

„A co by to potom podle tebe bylo?“

Posměšnost tónu se stává skoro urážlivou pro druhého, jenž ostatně spěchá přiznat porážku.

„Já nevím,“ praví Charles.

„No tak vidíš.“

„Ale Panthéon to není.“

On je totiž Charles přese všechno paličák.

„Zeptáme se někoho z chodců,“ navrhuje Gabriel.

„Chodci,“ na to Charles, „jsou šmahem voli.“

„Svatá pravda,“ prohlašuje Zazi slavnostně.

Gabriel ustupuje. Objevuje nový předmět nadšení.

„A tohle,“ volá, „to je...“

Ale slovo mu přerušuje Charlesův vítězný pokřik:

„Už to mám,“ huláká, „to, co jsme viděli, docela určitě nebyl Panthéon, to bylo Lyonský nádraží.“

„I tak možno,“ připouští Gabriel nenuceně, „ale to už je pryč, tak o tom nemluvíme, zatímco támhle, malička, koukejse, jaká je to krásná výstavnost, to jsou Invalidi...“

„Ty si spad z višně,“ nato Charles, „to nemá s Invalidama nic společného.“

„Iak godra, povida Gabriel, „kuz to nejsou Invalidi, řekni nám cototedaje!“

„Nevím to určitě,“ váhá Charles, „ale budou to nanejvejš kasárna v Reuilly.“

„Vy oba,“ prohlašuje Zazi snášenlivě, „ste dva pěkný srandisti.“

„Zazi,“ prohlašuje Gabriel, navlékaje důležitou tvářnost, kterou najde ve své šatně bez námahy, „budeš-li chtít opravdicky vidět Invalidy s opravdickým náhrobkem opravdickýho Napoleóna, tak tě tam dovedu.“

„Didoprdele i s Napoleónem,“ odpovídá Zazi. „Mě nezajímá ani za nehet ten fouňa s tím svým kloboukem jako vůl.“

„Co tě tedy zajímá?“

Zazi neodpovídá.

„Ano,“ hlásí se Charles s neočekávanou roztočilostí, „co tě zajímá?“

„Metro.“

Gabriel vzdychá, Charles neříká nic. Nato Gabriel dál pokračuje v řečnění a znovu vzdychá.

„A kdypak jí bude konec, tý stávce?“ ptá se Zazi, nafukujíc svoje slova zuřivostí.

„Copak já vím,“ říká Gabriel, „já se do politiky nepletu.“

„To není skrz politiku,“ míní Charles, „to je skrz žrádlo.“

„A vy, pane,“ ptá se ho Zazi, „vy taky někdy stávkujete?“

„Jasný jak facka. To je nutný, gdyž chcem zvejšit tarif.“

„Spíš by vám měli snížit ten váš tarif, s károu, jako je ta vaše, hnusnější snad už nedělaj. Ta určitě pamatuje první světovou válku, co?“

„Brzo budeme doma,“ praví Gabriel smířlivě. „Hele, trafika na rohu.“

„Na kterýmpak rohu?“ ptá se Charles ironicky.

„Na rohu ulice, co bydlím,“ odpovídá Gabriel prostoduše.

„Taktedy,“ na to Charles, „to není tenhleten.“

„Cože,“ brání se Gabriel, „ty mně chceš tvrdit, že to není tenhleten?“

„Tak teda dost,“ křičí Zazi, „prece nebudete začínat znovu.“

„Ne, to není tenhle ten,“ odpovídá Charles Gabrielovi.

„Je to fakt pravda,“ přiznává Gabriel, když míjejí trafikou, „tadyhle sem nikdy nebyl.“

„Hele strejdo,“ ptá se Zazi, „to když takhle blbneš, to děláš schválně nebo jen tak?“

„To tobě pro legraci, mé dítě,“ odpovídá Gabriel.

„Nic si z toho nedělej,“ radí Charles Zazi, „to von naschvál nedělá.“

„Chytrý to není,“ soudí Zazi.

„Dooopravdy, je to tak,“ vysvětluje Charles, „že někdy to dělá schválně a někdy ne.“

„Svatá pravda!“ volá Gabriel, „jako kdybys věděl vocode. Tohle všechno (gesto) je sranda: Panthéon, Invalidi, kasárna v Reuilly, trafika na rohu, všechno. Fakt: sranda.“

Pak dodává, vyčerpán:

„Lidi, lidi, to je bída!“

„Nechceš se zastavit na jeden aperitiv?“ ptá se Charles.

„To je nápad.“

„Ve Sklípku?“

„Na St. Germain-des-Prés?“ navrhuje Zazi třesouc se dychtivostí.

„To snad ne, holčičko,“ praví Gabriel, „jak si to představuješ? To se už přeci dávno nenosí.“

„Jestli chceš říct, že nejdu s dobou,“ na to Zazi, „tak ti hlásim, že si u mě vůl.“

„Slyšíš to?“ ptá se Gabriel.

„Co chceš?“ na to Charles, „to je mladá generace.“

„Mladá generace,“ oznamuje Zazi, „na vás...“

„Tak dost, tak dost,“ zaráží ji Gabriel, „my jsme rozuměli! Co kdybysme šli do trafiky na rohu?“

„Na našem rohu,“ poznamenává Charles.

„Ano,“ souhlasí Gabriel, „a pak zůstaneš na večeri s námi.“

„Nebylo to samozřejmý?“

„Jasně.“

„Tak co tedy.“

„Tedy to potvrzuju.“

„Není co potvrzovat, když to je samozřejmý.“

„Tak řekněme, že ti to připomínám pro případ, že bys zapomněl.“

„Já jsem nezapomněl.“

„Tedy zůstaneš s námi na večeři.“

„Tak co?“ říká Zazi, „napijem se doprdele nebo ne?“

Gabriel se souká obratně a pružně z taxíka. Všichni se sesednou okolo jednoho stolku na chodníku. Servírka nedbale přichází. Zazi hlásí okamžitě své přání:

„Jednu kokakolu,“ poroučí.

„Nemáme,“ zní odpověď.

„No tohle,“ protestuje Zazi, „vyste ale podnik!“
Je rozhořčena.

„Pro mě,“ hlásí Charles, „to bude jedno beaujolais.“

„A pro mě,“ žádá Gabriel, „grenadinu. A ty?“
ptá se Zazi.

„Už jsem řekla: kokakolu.“

„Vždyť ti říkala, že nemají.“

„Ale já chci kokakolu.“

„Chtít můžeš, jak chceš,“ pronáší Gabriel s krajní trpělivostí, „vidíš přece, že není.“

„Pročpak to nemáte?“ ptá se Zazi servírky.

„Jó –“ (gesto).

„Půlka míchanýho, Zazi,“ navrhuje Gabriel, „to ti neříká nic?“

„Já chci kokakolu a nic jinýho.“

Všichni se zamyslí. Servírka se škrabe na stehně.

„Vedle mají,“ říká nakonec. „U Taliána.“

„Takco?“ ptá se Charles, „dostanu to beaujolais?“

Servírka jde pro ně. Gabriel bez námahy vstává. Rychle mizí a brzo se vrací s lahví, z jejíhož hrdla trčí dvě slámky. Staví to před Zazi.

„Tumáš, maličká,“ pronáší velkomyslným tónem.

Zazi bere beze slova láhev do ruky a začíná si hrát se slámkou.

„Notak vidíš,“ říká Gabriel kámošovi, „bylo to snadný. Pro děti musíš mít pochopení.“

II

„Tak tady to je,“ hlásil Gabriel.

Zazi odhaduje dům, ale nesděluje své dojmy.

„Tak co?“ ptá se Gabriel, „půjde to?“

Zazi naznačuje, že se zatím zdrží soudu.

„Já,“ říká Charles, „se stavím u Turandota, musím si s ním promluvit.“

„Rozumím,“ souhlasí Gabriel.

„Co je na tom k rozumění?“ ptá se Zazi.

Charles sešel po pěti schodech, které vedly k chodníku k hospodě „Sklípek“, otevřel dveře a postoupil až k pultu, od okupace dřevěnému.

„Bryden, pane Charles,“ pozdravila Madla Nožka, která zrovna obsluhovala hosta.

„Ahoj, Madlo,“ odpověděl Charles, aniž se na ni podíval.

„Tak to je vona?“ ptal se Turandot.

„Samo,“ odpověděl Charles.

„Je větší, než jsem čekal.“

„No a?“

„Se mně nelíbí. Říkal jsem Gabymu, že nechci v domě žádný historie.“

„Hele, dej mi jedno beaujolais.“

Turandot ho obsloužil mlčky a se zamyšlenou tváří. Charles vyřídil svoje beaujolais, utřel si kníry hřbetem ruky a díval se roztržitě ven.

K tomu bylo třeba vztyčit hlavu a ještě nebylo vidět než nohy, lýtka, nohavice a někdy, měli divák štěstí, dokonce celý pes, jezevčík. Klec pověšená vedle špehýrky sloužila za obydlí smutnému papouškovi. Turandot naplnil Charlesovu sklenici a sám si lízl, Madla Nožka se postavila za pult vedle patrona a přerušila ticho:

„Pane Charles,“ oslovila hosta, „vyste melancholik.“

„Doprdele melancholik,“ odpověděl Charles.